

РЕЦЕНЗИЯ

От: професор, доктор на науките Митко Русев Стойков, Военна академия „Г. С. Раковски“, научна специалност 05.12.02 “Военно-политически проблеми на сигурността”

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен „**доктор на науките**“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политика на сигурността) /науки за кризата и информацията/.

Автор на дисертационния труд: **професор д-р Руси Маринов**

Тема на дисертационния труд: „**Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства**”

Основание за представяне на рецензията: Заповед № 3-РК-67/31.10.2014 г. на ректора на НБУ за назначаване на научно жури за защита дисертационния труд на професор Руси Маринов за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политика на сигурността) /науки за кризата и информацията/.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Актуалността на темата на изследването е подчертана от необходимостта от въграждане на технологичните постижения на науката в повишаването на реактивността, устойчивостта и ефективността на цялостното информационно осигуряване на процеса на управление на кризи. Тя се обуславя и от непрекъснатите промени в глобализираната обществена среда с разширени възможности за проява на непознати предизвикателства, рискове и заплахи, както и от скоротечно насищане на всички нейни аспекти с нови информационни технологии. Актуалността произтича и от отчитането на едно от основните направления за повишаване реактивността на системите за управление на кризи - превантивното повишаване на информираността и респективно готовността на гражданите за реагиране и защита при извънредни ситуации. Затова и сред основните акценти в дисертацията са изследвани основни характеристики на различни информационни системи и подсистеми за управление на кризи.

Значимостта на изследването се обуславя и от необходимостта от усъвършенстване на информационното осигуряване на управлението и реакцията при кризи, което претворено в управленски решения по-надеждно гарантира защитата на гражданите и околната среда. Затова в дисертацията е извършен анализ на информационния вакуум в първите часове на кризите и възможности за прилагане на „умни“ Интернет-технологии и приложни програми, чието предназначение е повишаване качеството на информационното осигуряване на управлението на кризата и информирането на гражданите.

За да отговори на актуални въпроси на управлението на извънредни ситуации, авторът изследва злободневни проблемни области като: осигуряване на качествени данни и информация на управлението и администрацията; ефективно използване на технологични и познавателни ресурси за осигуряване на ефективна комуникация; синхронизиране на действия, технологии, знание и комуникации в първите часове на кризата; унифициране взаимодействието между Интернет-платформи за автоматичен обмен на данни и осигуряване на оперативна информация; разработване на комуникационни и информационни стандарти за синхрон на данни, информация, знание и решения при ситуации с висока степен на неопределеност.

Получените резултати и реалната възможност да бъдат напълно имплементирани както в концептуализацията на информационното осигуряване на съвременни процеси и системи за управление на кризи и извънредни ситуации, така и в образованието и обучението в същата предметна област, потвърждават актуалността и значимостта на изследването за науката и практиката.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Актуалността на изследването способства за ясно дефиниране на основната теза: Разкриването на предизвикателства и проблемни области в прилагане на информационни стратегии за управление на комуникацията при кризи и задълбоченият анализ на проблемите при използване на мобилни и мрежови платформи за осигуряване на информация способстват за промяна на традиционните подходи към разрешаването на глобални предизвикателства, рискове и кризи и подпомагат разработването на теоретична рамка и научен модел на Национална Интернет базирана платформа за трансфер на информация и знание, използвани за превенция и защита на гражданите при кризи.

Преследването и постигането на набелязаните цели в изследването - изследване и разработване на динамичен, уеб-базиран модел за комуникационно планиране действията при кризи; предлагане на онлайн-методика за комуникация с използване на „Big Data“ (Големи масиви данни); систематизация на източници, публикации и понятия по кризисни комуникации; анализ ролята на информационния домейн, знанието и стратегиите за плановете и функционалността на системата; изследване влиянието на платформи за реагиране при извънредни ситуации – позволяват преценка за техните принос, уместност и съответствие с реализацията на основната цел – разработка на методология за анализ, планиране и краткосрочни комуникации за разширяване на превенцията и ограничаване на последствията при управление на кризи.

За постигане на целите, в дисертацията авторът решава задачите: дефиниране на информационни аспекти на проблеми в управлението на кризи; проучване на европейския и световния опит в управлението на кризисни комуникации; прилагане на Интернет-базирана методика за анализ на публикации по кризисни и рискови комуникации; изследване на медийни бази данни чрез Анализ на съдържанието; изследване влиянието на знанието, комуникацията и трансфера на информация след проява на извънредна ситуация; разработване на теоретична, идейна и практическа рамка на унифицирана национална

платформа за кризисна комуникация.

3. Доказателства, че дисертационният труд е разработен самостоятелно и не повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

При подготовката на изследването, авторът е представил за детайлно разглеждане на изследването в съвета на департамент „Национална и международна сигурност“, Нов български университети, след което е проведено предварително осъждане на дисертационния труд на разширено заседание с привличане на учени от други учебни и академични структури. По време на обсъждането е установено, че са спазени изискванията за авторско право при използване на източници, а също така не повтаря темата и съдържанието на дисертацията за придобиване на научно-образователна степен „доктор“. В чисто хронологичен план на последователността на изследванията на автора и разликата в годините между подготовката на дисертациите придобиването на първата и втората научни степени (дисертацията за научно образователната степен „доктор“ е защитена през 1996 г.), и с отчет на различните времеви етапи на развитието и прилагането на информационните технологии в сферите на обществения живот и управлението, в това число и в процесите на управление на кризи, по категоричен начин е изключено дублиране или заимстване на темата и части от съдържанието на предходното в настоящото изследване.

4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

В изследването коректно е използвана информация от 229 източници и 64 издания в библиография на английски и български език, представящи теория, практика и проблематика в предметната област.

Детайлното познаване на състоянието на изследвания проблем се разкрива с представената концепция, дефинираните проблемни области и задачите на изследването - общи тенденции на развитието на системите за реагиране при кризи, отношенията между комуникация, информация, знание, стратегии, технология и управление на кризи, основни модели и принципи за управление на комуникациите при извънредни ситуации. Представени и анализирани са постижения на изследвания на световния и европейски опит при структуриране на комуникациите и осигуряване на качествена информация по време на кризи, областта управление на кризи е разгледана като интердисциплинарна област за изследвания, позволяваща анализ и обобщение на световния опит, бързо внедряване на резултатите от изследвания чрез проекти в елементите на системата за превенция, ранно предупреждение и реагиране при кризи, предизвикани от различни природни и технологични бедствия, аварии и катастрофи.

При разглеждане на мрежовите аспекти на информационното осигуряване на управлението на кризи са изследвани актуални научни публикации с базови понятия в теорията на управлението на кризи и влиянието на достъпа до информация върху усъвършенстване фазите на управлението. Затова в първата част е извършен анализ на проблемни об-

ласти на развитието на Интернет-технологиите, използване на мрежови бази данни, информационни и комуникационни характеристики на съвременните кризи. Очертани са направления за влияние върху управленските процеси, трансфера на данни и методиката на обучение в предметната област. Изследвани са тенденции и характеристики на Интернет технологиите и влиянието им върху усъвършенстването на системата за управление на кризи. Представена е технологичната интеграция на източниците и потребителите на информация с вграждането на сензорни мрежи в потребителите (Интернет на вещите) и възможност за нейното използване прогнозиране проявлението на кризи и осигуряване на незабавна реакция. Интеграцията осигурява визуализация и наблюдение на засегнати обекти и хора, повишава качеството на информираност при вземане на решения, планиране и реагиране при кризи. Изследвана е открит тип “мрежа от данни“ и въздействието ѝ върху обществото чрез формиране на възприятия и интерпретации на социални реалности, рискове и проблеми. Представена е ролята на връзката между данни, информация, знание и технологии за ускореното развитие на бизнес и формиране на открити форми за управление на обществото. Разгледани са базови измерения на отворения тип данни - обем; скорост; разнообразие и истинност за потвърждаване обвързаността и глобалността на всички социални и управленски процеси в съвременното общество, прилагането на Големите масиви данни за прогнозиране, оповестяване и вземане на решения в отговор на предизвикателства, рискове, кризи и конфликти. При разглеждане на мрежовите аспекти на информационното осигуряване на управлението на кризи са изследвани актуални научни публикации с базови понятия в теорията на управлението на кризи и влияние на достъпа до информация върху усъвършенстване фазите на управлението.

Втората част изследва информационни, познавателни и комуникационни аспекти на стратегиите, предлага рамка за усъвършенстване на информационните и комуникационни стратегии и стратегическото мислене. Изследвани са характеристики и проблеми на информационния домейн, в който информацията е капитал със стратегическа стойност, използван за повишаване адаптивността на институциите и обществото към промените при извънредни ситуации. Информационните стратегии са насочени към повишаване достъпността на информацията, понижаване на разходите, насърчаване усъвършенстването на информационните умения на организацията, повишаване на качеството и надеждността на информацията. Представяни са практики на информационни стратегии и влиянието им върху характеристиките на съвременни организации. При изследване на стратегическите комуникации е представена еволюцията на термина и обвързването с реализацията на стратегически планове на организацията.

Третата част изследва международният опит в прилагането на информационни стратегии в управлението на кризи, прави оценка на комуникационната ефективност на мобилни интелигентни платформи при управление на крупни бедствия, аварии и катастрофи, а резултатите са използвани за създаване на Национална платформа за информационно осигуряване управлението на кризи. Извършен е информационен анализ на действителни кризисни ситуации и е представен е модел на платформа за управление на информа-

ционния поток и трансфера на знание. Използването на високотехнологични решения за защита и възстановяване на информационния слой са изведени като основни изисквания към успешното управление на извънредни ситуации. Изследвани и структурирани са изискванията към са функционалните елементи на системи за реагиране при кризи. Предложен е проект за създаване на „Национална Интернет-платформа за кризисен мениджмънт“, чиято основна цел е информационно осигуряване както на управлението на кризи, така и за превантивно информиране на гражданите. Изводите потвърждават възможността за използване на интернет технологии и комуникационни стратегии за изграждане на платформи за информационно осигуряване и повишаване на качеството на процеса на управление на кризи.

Използването на достатъчен актуални брой източници на информация от предметната област, приложената методология на изследване, направените изводи и постигнатите приноси са свидетелство за висока степен на научно-експертно познаване на проблемите и предизвикателствата при прилагането на информационни стратегии и Интернет технологии в системата за управление на кризи.

5. Коректност при цитирането на представителен брой автори

Коректно, с необходимите референции на страниците и отбелязване номера е използвана информация на английски и български език от 229 цитирани източници. Допълнително, библиографията на изследването включва 64 издания. Количеството и актуалността на общия брой на цитираните източници и референции към издания в библиографията на дисертацията позволяват да се даде положителна оценката за представителността на използваната в изследването литература в предметната област.

6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването

За провеждане на изследванията в настоящата дисертация, авторът прилага комбинация от аналитични техники. Те включват анализ на „Големи масиви данни“; анкетно изследване в експертна целева аудитория в предметната област на управлението на кризи; системен анализ на извънредни ситуации с трансгранично влияние; анализ на съдържанието на медийни публикации и водещи информационни сайтове; on-site (in-situ) анализ на мобилни и професионални мрежи за реагиране при кризи и извънредни ситуации; анализ на публикации в специализирани издания; мрежов анализ с помощта на Wolfram Alpha за извличане на отговори чрез изчисляване на структурирана информация и предоставяне на релевантни уеб страници; Microsoft Academic Search за анализ на данни по предварително зададени критерии.

Авторът фокусира изследването си върху ролята на нови Интернет технологии и въвежда като времево ограничение използването за анализ на семантични, сензорни и мобилни мрежи за управление на информация при кризи през последните пет години, а също така изключва анализи на конкретни извънредни ситуации в страната като субект на други изследвания.

7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставените цели и решени задачи в дисертационния труд

Отчитайки широтата на обхвата и интердисциплинарния характер на изследваната предметна област, авторът на дисертацията формира комплексна методология на изследването. В първата глава са разкрити: влиянието на усъвършенстването на Интернет-технологиите върху промяната на моделите за комуникация при кризи, недостатъчността на анализи за реактивността на системите в началото на проявление на кризите, влиянието на Големите масиви данни за повишаване на информираността и положителния опит в съчетаването на теориите на управление на информацията и управлението на кризи.

Във Втора глава с помощта на аналитични методи са изведени: целевата група – реципиент на информация в началото на кризите, значението на прилагане на информационни стратегии в процеса на управление на кризи, влиянието на използването и целенасоченото усвояване на възможностите на съвременни технически средства върху повишаване на информираността, превенцията и реактивността на обществото, ролята на семантичните мрежи върху структурата на управлението на кризите. В третата част на дисертационния труд са разкрити недостатъчността на информационни и познавателни управленски умения, необходимостта от влагане на знание и умения в превенцията при управлението на кризи, ролята на съвременните интернет платформи за попълване вакуума от информация в първите часове на кризите, потребността от усъвършенстване на стратегическата комуникация в управлението на кризи.

Получените резултати на всеки от етапите на изследването, отразени в изводите, демонстрират спазването на целенасочена последователност при решаване на формулираните задачи на дисертационния труд.

8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни

Използваната методология характеризира самостоятелен авторски подход и способства за изпълнението на поставената цел и решаването на основните задачи. Изследването представя индивидуален подход към използване на ефективни модели, които определят въздействието и значимостта на фактори в превенцията и управлението на кризи като електронно обучение, тренинг, превенция, въвеждане в експлоатация на интелигентни платформи за намаляване времето за реакция, чрез информираност. Авторски интелигентен подход към управлението е предложението за превантивно създаване на условия за ограничаване мащаба на заплахата чрез реална оценка както на развитието на ситуацията, така и на способностите за управление на кризата, чиято основна цел е повишаване компетентността на институциите и създаване на възможност за постоянен анализ на реалната ситуация чрез използване на информация от сензорни мрежи и интелигентни платформи за насочване на информацията към управлението на кризата и за информиране на обществото в реално време.

9. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им

Актуалността и мащабът на изследването обуславят наличието на достатъчен брой значими за науката и практиката приноси. Като приноси на дисертационния труд могат да бъдат приети: анализът на промените в системата за управление на кризи, предизвикани от усъвършенстването на ИТ-технологиите; разработването на основи и алгоритъм на комуникационно-информационен модел за системата за управление на кризи; допълването на информационните и комуникационни модели на началните етапи на управлението на реакцията при кризи и извънредни ситуации; предложението за разработване национална, отворен тип информационна платформа за информационно осигуряване на реагирането при кризи и извънредни ситуации; разработването на функционален модел за съвместяване на управленски и информационни стратегии с технологични средства за трансфер на знание с цел повишаване на реактивността на системите за управление на извънредни ситуации и кризи; разработване на отворена мрежова информационна платформа за повишаване на ранните информированост и реактивност при извънредни ситуации; изследването на информационния вакуум и предложение за прилагане на ефективни уеб-базирани информационни стратегии и подходи за подпомагане превенцията и животоспасяващите дейности на системата за управление на кризи; дефинирането и разработването на модел за мобилни платформи с цел превенция, повишаване на реактивността и минимизиране на негативните последици за обществото; анализът на подходи към разработване на приложни програми за трансфер на знание в системата за управление на кризи.

След като допринасят за обогатяване на теорията и за използване достиженията на ИТ-технологиите в управлението на сложни системи, приносите имат научен характер, а възможността за практическо приложение в изследователската, образователната и управленска практика им придават приложност в практиката.

10. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията, отразява съдържанието на дисертационния труд и позволява запознаване с основните моменти на изследването.

11. Преценка на публикациите по тематиката на дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани

По тематиката на изследванията в дисертационния труд авторът представя достатъчно количество индивидуални публикации. С тях задълбочено са представени различни аспекти на комуникационното и информационното осигуряване на управлението на извънредни ситуации и кризи, използването на Интернет базирани платформи за управление на знанието. Част от тях представляват самостоятелни монографии, значителна част са статии в научни издания, останалите са представени като доклади в национални и международни форуми. Публикациите са на български и английски език.

12. Лични качества на автора

Професор д-р Руси Маринов Ванчев започва научната си дейност в областта на масовите комуникации с магистърска степен по журналистика в Софийския университет „Св.

Кирил и Методий” (СУ) и продължава със следдипломни курсове за квалификация в Университета за национално и световно стопанство (УНСС) и Техническия университет. Завършва докторантура по Масови комуникации във Факултета по журналистика на СУ през 1995 г., от 1998 до 2001 е извънреден доцент в НБУ, а през 2005 г. е избран за доцент по обществени комуникации и информационни науки в НБУ.

Професор доктор Руси Маринов е преминал специализации в страната и чужбина: по програмиране; комуникации, култура и езици; по комуникационен мениджмънт; по управление на знанието. От 1995 г. е хоноруван преподавател, а от 1998 щатен преподавател в НБУ. Притежава дългосрочен опит в изследването и популяризирането приложимостта на масовите комуникации. От 2013 година заема академичната длъжност „професор“ в Нов български университет в професионалното направление “Обществени комуникации и информационни науки/стратегически комуникации/“.

13. Мнения, препоръки и бележки

За повишаване прегледността на дисертационния труд би било добре всички цитирания и референции към използваните литературни източници да бъдат отбелязани като бележки под линия, а всички източници могат да бъдат обобщени в общ списък с използвана литература.

Друга възможност за повишаване на прегледността е отделяне на приложенията в отделно издание към дисертацията, особено самостоятелното обособяване на предложения с практическа насоченост проект за изграждане на национална Интернет платформа за информационно осигуряване на системата за управление на кризи.

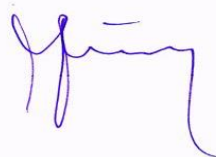
Подходящо обобщение на подобно значимо изследване би било обобщаването или генерализацията на най-значимите изводи, които директно насочват към решените задачи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд.

14. Заключение

Представеният за рецензия дисертационен труд **„Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства”** притежава необходимите качества за да бъде оценен като разработен и завършен в съответствие с научните и административните изисквания. Предвид отразените в рецензията качества, оценки за актуалност, значимост на изследването и получените резултати, както и приносите към науката и практиката, препоръчвам на уважаемото жури да присъди научната степен **„доктор на науките“** в професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политика на сигурността) /науки за кризата и информацията/ на професор д-р Руси Маринов Ванчев.

07.12.2014 г.
гр. София

Професор д.н.:

(Митко Стойков)